

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Éves ár : 10 ft — kr.
Félévre : 5 " — "
Negyedévre : 1 " 50 "
Egy hónap : 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő : BARTHA MÓR.
Kiadók : HOFFMANN és ERONOVITZ.

Hirdetési tábla
Hét napos péntek sorát 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többeszer
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 20 kr.

A rennesi ítélet után.

Irtá : Dr. Kardos Samu.

Soha, mióta az isteni hatalom leg-
szébbik, legnemesebbik részének gyakor-
lása — „az ítéletkezés“ — gyarló
földi emberekre bizva lett, bírói ítélet
elő oly félelemtől aggódó és reménytől
repedő szívvel az emberiség nem tekin-
tett, mint a rennesi haditörvényszék
ítélete elé. És soha még ítélet, kivéve
azt, melylyel majdnem kétezer évvel ezelőtt
az emberiség legnagyobb jótevőjét és a
keresztység megalapítóját keresztre
feszítették, olyan igaz fájdalmat az igaz
emberben nem költött, mint a rennesi
hadbíróóság ítélete. És soha ítélet, az
annyi költő által megénekelt kard és
láncz történetének hatalmasabb és vég-
zetesebb tusáját nem tüntette fel, mint
a rennesi ítélet.

Azokról az évekről és azokról a
bizonyítékokról, a melyek az áldozatra
szánt Dreyfus ártatlanságát feltétlenül
igazolják, én szólni nem akarok. Hiszen
a politikai pártszenvédélytől el nem
vakított, a felekezeti gyűlölségtől meg
nem részegített embereken kívül alig
akad a művelt Európában, sőt a világ
bármely civilizált részében komoly, tisz-
tes és becsületes ember, a ki nem tudná,
a ki nem érezné, hogy Dreyfus nem
volt és nem lehetett a bűnös. És hogy
a rennesi haditörvényszék őt mégis bű-
nösnek találta, bűnösnek mondatta ki a

hazaárulásban, annak nincs és nem le-
het más oka és magyarázata, minthogy
a haditörvényszék tagjaiból hiányzott a
legfőbb ékessége és büszkesége a bírónak
— a függetlenség.

Kirendelt katonatisztek és nem füg-
getlen bírák ítélekeztek Dreyfus felett.
Épen azért végzetes hibát követett el a
világsajtó s annak nyomán a magyar
sajtó, ha a rennesi haditörvényszék íté-
leteért nem azokat, kik az ítéletet hoz-
ták és sugalmazták, hanem magát az
egész francia nemzetet teszik felelőssé.
A francia nemzet a rennesi haditör-
vényszék ítéletétől ép oly messze áll,
mint a magyar nemzet a gyászos em-
lékü Hentzi szobor legújabb felavatásá-
tól. Pedig a Hentzi szobor legutóbbi
felavatásánál ott állott a magyar nem-
zet disze, büszkesége: a magyar királyi
honvédség, élén a legnépszerűbb magyar
királyi herceggel József főherceggel és
az áruló Hentzi szobra előtt a magyar
honvédség háromszínű, a nemzet czi-
merével ellátott zászlója, földig hajolt.
De e zászlóhajtás nem jelentette a ma-
gyar nemzet tiszteletét és hódolatát az
áruló emléke előtt, hanem jelentette
egyedül azt, hogy a katona, bármilyen
egyenruhát visel, bármilyen színű lobo-
gója is van, ott jelenik meg és azt teszi
meg, a mit parancsolnak neki.

A rennesi haditörvényszék ítéleté-
ért hát végzetes hiba, a szabadság,
egyenlőség és testvériség eszméjeért

annyi vért ontott dicső francia nemze-
tel felelőssé tenni. Mert a felelősség
nem a nemzetet, nem is annyira az
ítélet meghozóit, mint annak sugalma-
zóit terheli. A sugalmazók pedig nem
Mercier, Roget és társai, hanem a —
Soldateska. — Igen a Soldateska.
Ez az a szörnyeteg, az a rém, a mely
mindent elgázol és eltipor, a mi utjában
áll és céljainak meg nem felel. Ez az
a Moloch, a mi mindent elnyel, a mit
a bekés polgár termel és teremt. Épen
azért bármily szomorú, bármily fájdal-
mas, bármily lesújtó legyen is a rennesi
haditörvényszék ítélete, egy vigaszt
mégis találok benne Rámutatott ugyanis
ama szörnyű veszélyre, mely az összes
civilizált nemzeteket fenyegeti, ha ők
tovább is vakon engedelmessékednek e
szörnyű Molochnak. A rennesi haditör-
vényszék ítéletének hiába örülnek az
antisemiták, hiába ujonganak a reakció-
náriusok és hiába várnak attól üdvöt és
koronát a trónkövetelők. Sedánál is
nem a francia nemzet, hanem a má-
sodik császárság bukott el. Rennesben
is nem a francia nemzet, csak a Sol-
dateska szenvedett halálos vereséget. A
francia nemzet kiheverte Sedánt és ki
fogja heverni a rennesi törvényszék íté-
letét is. Akkor az ellenség által letiport
hadi zászlót Gambetta ragadta kézbe
és vitte évek szivós harcza után diadal-
ról diadalra. Most Zola ragadja magá-
hoz a nemzeti becsület veszélyben

A végrendelet.

— A Debreczen tárczája. —

Célestin Pingaud ötven éves volt és
harminczezer frank évi juttatást élvezett, mi-
kor arra gondolt, hogy megházasodik. Nagyon
szerette volna, ha gyermeke születik, különö-
sen azért, hogy a vagyona ne jusson az unoka-
öccsének és unokahugának a kezébe, akik nagy-
on hálátlanok lennének iránta.

Tervét tudára adta barátainak és is-
merőseinek is, és felkérte őket hogy segít-
senek neki feleséget keresni. Mindnyájan azon
igyekeztek, hogy lebeszéljék e szándékáról.

— A te korodban o-tobaság megháza-
sodni — mondották a barátai.

— Sőt ellenkezőleg, — válaszolt Pingaud
— már nem vagyok gyerek, s nagyon jól tu-
dom, mit csinállok.

— Talán csak nem komolyan gondol-
kozol erről a tervről?

— De nagyon is komolyan gondolkozom
róla!

— Már nagyon késő! — rémitgették ba-
rátai.

— Miért?

— Mert már nagyon öreg vagy.

— Az nem baj. Egészséges vagyok, jól
eszem, iszom s még erős vagyok. Nagyon ki-
tűnő férj valik még belőlem.

— Kedves Pingaud ur, figyelmeztették

az ismerősei, ne házasodjék meg; az ön ko-
rában ez már nagy bolondság volna.

— Bolondság?

— Sőt veszedelmes dolog.

— Veszedelmes? Nem értem.

Ezen aztán mindenki nevetett, ki halkab-
ban, ki hangosabban.

Mindaz azonban nem vette el Pingaud
kedvét. Mikor pedig megtudták a barátai,
hogy fiatal és szép nőt akar nőül venni, ak-
kor mulattak csak igazán. Most már nem ad-
tak neki tanácsokat, hanem gonosz, sőt iz-
léstelen célzásokkal beszéltek a házasságról.

Célestin még mindig állhatatosan ragasz-
kodott tervéhez. S mivel nem számított ba-
rátainak a segítségére, egyedül indult el fe-
leséget keresni. Mivel nem akart gazdag nőt
feleségül, a szegényebb néposztályban keresett
feleséget. Azzal az ürüggyel, hogy jótékony-
ságot akar gyakorolni, folyton a munkásnép
közt volt és kutatott. Végre meg is találta
azt a drága gyöngyöt, amelyet oly kitartással
keresett.

Egy elhagyatott özvegynek volt a leánya,
az atyja, aki néhány évvel ezelőtt halt meg,
eltékozolta a kis vagyonát. A leány 18 éves
volt, csinos, kellemes és művelt. Célestin meg-
ígérte, hogy pártfogásába veszi a családot s
meg is látogatta mindennap. A két nő nagyon
szívesen fogadta s megmentőjének nevezte;
mikor Célestin kijelentette, hogy nősülési szán-
déká van, a két nő nagyon megörült.

A fiatal leányhoz így szólt Célestin :

— Fontolja meg jól a dolgot; nem aka-
rom, hogy elhamarkodja elhatározását.

— Már megfontoltam — válaszolt a leány.

— Elég gazdag vagyok s minden kíván-
ságot teljesítem — válaszolt Célestin. Nem aka-
rom, hogy valaha megbánja elhatározását;
sőt később a jövőjéről is bőkezűen fogok gon-
doskodni.

— Ne beszéljünk erről — szólt a leány
— hiszen én nem érdeklődök megyek önhöz.

— Nem gondolja, hogy nagyon öreg va-
gyok?

— Ó, épen nem.

— Pedig elég nagy közöttünk a korkü-
lönbség.

— Ön tetszik nekem így is. Mező aztán a
férfiak sokkal később öregednek meg, mint
a nők.

— Nagyon igaza van, de azért mégis
ötvenéves vagyok.

— Ugyan! Hiszen ötvenéves korukban
a férfiak még fiatalok.

— Angyal! — kiáltott örömeiben Céles-
tin. — Az esküvőnk után végrendeletet csi-
nállok, s minden vagyonomat önnek hagyom.

— Ne beszéljünk erről!

— De azt hiszem, hogy én halok meg
előbb.

— Ne beszéljünk erről, — szólt ismét
a leány, — ez nagyon kínos dolog, ne szo-
moritson el vele ezen az örömnapon!

forgó zászlóját és bizonyára ő is diadalra fogja vinni. — Hiszen neki sokkal szerencsésebb helyzete van, mint a másik nemzeti hősnak, mert őt nemcsak becsületes honfitársai, hanem az egész művelt emberiségnek az igazság eszméjéért lelkesedni és harcolni kész milliói segítik és követik. Azt lehetne mondani, hogy ma már nem Dreyfusról, a szerencsétlen zsidó vezérkari kapitányról van többé szó; nem az ő szabadsága, becsülete és élete forog kérdésben; hanem arról van szó, vajjon a legnagyobb század utolsó esztendejében lehet és szabad-e a művelt emberiség szemeláttára az igazságot megőlni, az ártatlanságot megfojtani és a valódi hőnöket egyszerűen futni hagyni. A jövő, a közel jövő meg fogja rá hozni a feleletet, mely az lesz, hogy nem lehet.

A Dreyfus sötét börtönéből, gyászos pöréből sok világosság, sok áldás fog még háramlani az emberiségre. A biblia azt tartja, hogy a bűnt megbánni, annyi mint félig bocsánatot nyerni. Én meg azt tartom, hogy a veszélyt fölismerni annyi, mint félig legyőzni.

A veszély, mely abban áll, hogy a Soldateska nem ösmeri az erkölcs és igazság törvényeit és csupán a hiúság és nagyravágyás mámorának hódol, felösmerve van. A Soldateskát egyszerre megtörni, vagy a föld színéről egyszerűen eltörölni, képtelenség; de kinövésait megnyirbálni, veszélyes hatalmát gyengíteni igenis lehet.

És ehhez szerény véleményem szerint az első út az, hogy minden civilizált államban legyen a katonák első sorban polgár és csak másodsorban katonák.

Hiszen a hadsereg van az állam érdekéért és nem megfordítva. Ennek az elvnek és igazságnak nincs és nem is lehet más folyománya, mint hogy ka-

tona és polgár fölött egy törvény uralkodjék és független bíróság ítélkezzék.

Csakis a független bíróság adhatja meg katonának és polgárnak egyaránt azt a nyugalmat és biztosságot, hogy senki más, bűnéért, ártatlanul és rosszhiszeműleg elítéltetni nem fog. Lehet, hogy Dreyfus világraszóló esete e nagy eszmének diadalra jutását évszázadokkal siettetle.

És ha ez így lesz, úgy Dreyfus minden szenvedése dacára boldog és büszke lehet és azzal a fenséges öntudattal szállhat a sirba, hogy az emberiség előrehaladását, boldogulását — bár vére hullásával — ő is, mint annyi mátyrtársa, szintén elősegítette.

Debreczen szeptember 14.

A néppárt belviszonyai a legutóbbi értekezlet után a legcsekélyebb mértékben sem javultak. Lepsényinek, a ki ellen a pártvezetőség egész haragja irányul, egyáltalán szándékában sincs, hogy a 29. pont érdekében megindított akcióját feladja. Hogy Zichy Nándor gróf, néppárti elnöknek bebizonyítsa, hogy a néppárti választók többsége az ő programját vallja a magáénak röpiratot adott ki, melyben felhívja a választókat: nyilatkoztassák ki, vajjon melyik programot akarják: a néppárt hivatalos programját e, vagy pedig az ő 29. pontját? A választ küldjék közvetlenül Zichy grófnak. A röpiratból nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy Lepsényi különösen szeméretlenül Zichy Nándor grófnak azt a módot, a hogyan négyülésen a választókkal szokott bánni, mintha azok a béresei lennének. (Lepsényi többsége nem lehetetlen, ha tudjuk, hogy ő a néppárt fanatizmusát szocialisztikus utópiákkal egyesíti, tehát a szélsőségeknek a felvezetést nép kivánsága szerint nyit tágasabb tért, mint ezt az arisztokraták által vezetett első néppárt teszi.)

Kossuth Lajos születésnapja. Kossuth Lajosnak a folyó 17-én leendő születésnapjának évfordulója alkalmából a fővárosban, különösen a függetlenségi polgárok, több helyen

ünnepségeket rendeznek. Szép ünnepélyvel készül megülni e napot, az egyesült asztaltársaságok központja is.

A párisi világkiállítás ügye Magyarországon

A rennesi ítélet feletti megbotránkozása a művelt külföldnek abban is nyilvánul, hogy a párisi világkiállításra való részvételtől viszatartsák mindazokat, akik azon ítéletben az igazság arcuzal csapását látják és az ártatlanon elkövetett erőszakot a katonai hatalmaskodásnak érzik át. — Ennek ellenében a kiállítás érdekében ellenmozgalmot indult meg Budapesten, melyről a következő tudósítást közöljük:

Magyarországnak a párisi kiállításra való megjelenése ellen indult mozgalommal kapcsolatban a sajtóban különféle híresztelések láttak napvilágot. Erre nevezetesen helyről a következő felvilágosítást vesszük:

Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás m. kir. kormánybiztoságánál a kiállításra irányuló előkészületek teljes erélyvel folynak; egyáltalában semmi sem vall arra, hogy az ipari és mezőgazdasági csoportokban az érdeklődés és a bejelentések száma csökkenne.

A történelmi kiállítás létesítése szintén biztosítottak tekinthető, a mennyiben annak dacára, hogy a történelmi tárgyak és emlékek beküldésének határideje még nem járt le, a főurak és egyházak által bejelentett tárgyak egy igen tekintélyes része az iparművészeti muzeumba máris beérkezett.

Nem felel meg a valóságnak nevezetesen az a hír sem, hogy az esztergomi székes főkapitán múkincseinek átengedését a kormánybiztoságnak megtagadta volna, ily értelmű értesítést a kapitán részéről nem érkezett és a kormánybiztoság teljes bizalommal várhatja, hogy ez a testület sem lesz tartózkodóbb, mint a többi egyházközség, a melyek múkincseiket már beküldték.

A közönség ismeri azon nagy országos és nemzeti érdekeket, a melyek a párisi világkiállításához tűződnek és tisztában lehet azzal, hogy az alapot nélkülöző híresztelések ezen ügynek mennyire ártanak.

A katolikus püspökök értekezlete. Ez az értekezlet, a mely most a politikai vonatkozásokat (talán) magából kizárja és csak a magyar katolikusok önkormányzata

— Szót fogadok, — szólt Célestin, s másról kezdett beszélni.

Nagyon jó indulatu leány a kicsike, gondolta magában Célestin, s hozzálátott a házasság előkészületeihez. Eközben persze elhalmozta ajándékokkal a menyasszonyát és a leendő anyósát. Az esküvőt nagy pompával tartották meg; Célestin csupa daczból meghívta összes barátait. Mikor látták a menyasszonyt fehér ruhában, ártatlan arcuzal, — egyszerre fölhaltak a tréfával és a gunyolódással.

Az új házaspár másnap utazott Svájcba, néhány hónap múlva pedig hazatért. Célestin Saint-Mandéban egy pompás villát bérelt ki. A legboldogabb férj volt a világon. A felesége fiatal volt, csinos és szeretetreméltó. Mit kívánhatott volna még egyebet?

A tél közeledtével Célestin rheumája is jelentkezett. A felesége nagy gonddal apalgatta.

— Nem tudom, mivel bizonyíthatnám be hálámat, — szólt Célestin a feleségéhez.

— Nem vagy-e a férjem? — válaszolt az asszony szerényen.

A férj azonban nagyon félt, hogy a felesége nem boldog.

— Nem sajnálod-e, hogy hozzám jöttél feleségül?

— Miert? Hiszen nagyon boldog vagyok.

— Azért, mert öreg vagyok.

— Én még elég fiatalnak tartalak.

— Eszembe jut, hogy a barataim mennyire igyekeztek beszélni arról, hogy téged

nőül vegyelek. Nem feledkezem meg rólad soha; a végrendelemben mindent neked hagyok.

— Ne beszéljünk erről. Ráérsz még erről gondoskodni.

— De ha neked akarom hagyni mindennemem!

— Minek? Hiszen, ha téged elvesztenélek nem élnék tul.

— Oh, te kis bohó!

— Érzem, hogy meghalok utánad.

— Ohó, ezt nem engedem!

— Hogyan is élhetnék nélküled?

— Célestin gondolt ugyan arra, hogy a felesége tuloz egy kisé, hanem azért bizelgő szavai mégis jól estek neki.

Néhány év múlva Célestin nagy beteg lett. Meghütötte magát és tüdő gyuladásba esett.

Nagyon jól tudta, hogy ránézve ez a betegség milyen veszedelmes.

— Kedvesem, szólt a feleségének, — nagyon rosszul vagyok. Minden órában meghalhatok. Hivásd el a közjegyzőt.

A felesége hangos zokogással tiltakozott ez ellen.

— Hivásd el — ismételte Célestin — mert rád akarom hagyni a vagyonomat.

— Minek? Ha meghalsz: ugysem lesz szükségem semmire.

— Csillapodjál édesem!

— Te nem jól ismeresz engem: már mondtam, hogy nem élhetek nélküled; sokkal jobban szeretlek; ugyan mi is lenne belőlem nélküled.

— Időmultával majd megenyhül a fájdalom.

— Soha.

— Mennyire szeret! — gondolta magában a haldokló Célestin.

Hanem azért a felesége mégis elhívatta a közjegyzőt.

A közjegyző el is jött s Célestin elkészítette a végrendeletét.

Estefelé Célestin állapota rosszabbra fordult; felesége zokogva a nyakába borult, s folyton azt hangoztatta, hogy a férjét nem éli tul egy órával se.

— Elhiszem, — válaszolt a férj. — A viszontlátásra!

S kilehelte lelkét.

Néhány nap múlva a család tagjai összegyűltek a közjegyzőnél, az özvegy, a ki oly mély gyászban volt, hogy alig látszott ki belőle, folytonosan zokogott.

A közjegyző közönyös, nyugodt, érthető hangon olvasta fel a végrendeletet:

„Mivel megvagyok győződve arról, hogy kedves és imádott feleségem nem fog engem túlélni s mivel ezt én előttem ő maga is többször ismételte: egész vagyonomat unokaöcsémre és unokahugaimra hagyom.“

Az özvegy leroskadott egy karosszékre.

— Ah, a nyomorult, — kiáltotta dühösen, — hát csakugyan elhitte!

Francziából.

régóta felszinen levő és még mindig problematikus berendezése kérdésének megoldásává szorítkozik — felette fontos. Az autonómiai kongresszus 27-es bizottsága már elkészítette a szabálytervezetet, a mely szerint volna az alkotmány, a mit katolikus autonómia n a k neveznek, a melyből semmi képen nem lehet kiküszöbölni a politikát, mert maga a kath. egyháznak államhozi viszonyának meghatározása már magában is ilyen természetű s erre ama szabályzatnak okvetlenül ki kell terjeszkednie.

Öszintén akarja-e a főpapság ezt az autonómiát... Erre a kérdésre ma igennel lehet felelni, ha tekintetbe vesszük, hogy az eddigi munkálatokban nyomatékos részt s a tervezet elfogadását szavazata többségével elhatározóan előmozdította. Más kérdés az, hogy a hierarkiai szerkezet mellett lehet-e valóságos önkormányzatot szervezni. Eppen ennek a kérdésnek megoldásáért tulajdonitunk oly nagy fontosságot ennek az értekezletnek, mert szerintünk majdnem lehetetlen van hivatva, lehetővé — valósággá tenni. Egy valóságos autonómia nem állhat, csupán a vagyonkezelés rendszerének olyatén szabályozásából, hogy abba a világiak bevonásának, de a főpapi jogok és politikai nagy előnyök sat. a miket a püspöki kar élvez ne érintessenek. — Autonómia és hierarkia összeegyeztetése oly nehéz feladat, hogy a püspöki bölcsességet és emberiségi elvet is ügyáncsak próbára teszi. A világ tehát nem ok nélkül van felvont várakozásban a függő kérdés megoldása iránt.

A püspökök egy-két gyöngéledő kivételével, a mint előleges bejelentésökből következtethetjük — meg is jelennek a nagy fontossággal bíró értekezleten.

Képviselői beszámoló. Justh Gyula országgyűlési képviselő még a parlamenti ülészak megnyitja előtt megtartja beszámoló beszédét — Makón. Ez alkalomból a képviselő különösen ki fogja fejteni a függetlenségi párt álláspontját, melyet a közelebbi időben előterbe lépő közjogi és belpolitikai kérdések tekintetében el kell foglalni.

KÜLFÖLD.

Új csódtörvény Romániában. Mint a „Kel. Ért.”-nek Bukarestből jelentik, a kormány a román kereskedelmi hitel érdekében modern — alapon nyugvó csódtörvényt szándékozik életbe léptetni. A javaslat készen van s mielőtt a kamarák össze ülnek, a kormány azt elő fogja terjeszteni.

Az osztrák helyzet. Az osztrák képviselőház elnökének meghívó levele első lépésnek vehető Thun gróf békitő akciójában. A kormány belátta azokat a nehézségeket, a melyek elejébe gördültek volna, ha maga érintkezett volna az elnökkel s ez az oka annak, hogy a képviselőház elnökét toltá homlok térbe, a ki ebben a missziójában parlamenti méltóságára hivatkozhatik. A meghívók szét küldését az elnöknek Thun gróffal való hosszas tanácskozása előzte meg. A meghívó szövegét Thun gróf és Fuchs házelnök együtt állapította meg. Ebből a szövegből kitűnik, hogy Fuchs egyelőre csak arra szorítkozik, hogy eszmecserére alkalmas adjon; de arra nem kapott felhatalmazást, hogy határozati javaslatokat tegyen. A levélben semmi nyoma nincs annak, hogy milyen alapon akarták a békekísérletet megtenni, de figyelmet érdemel az a kijelentése, hogy alkalmas időpontban a kormány közreműködésével meg fogják tenni erre a kísérletet. Mielőtt a konferencia a házelnök közvetítésével összeül, a kormány elő fogja terjeszteni javaslatait. F u n k e a baloldali klubkonferencia elnöke már Bécsbe érkezett s a baloldali klubok elnökei szeptember 23-kára meghívta. A király ma délből a képviselőház elnökét hosszabb kihallgatáson fogadta. Az értekezlet szeptember 23-án lesz a mint erről alább, táviratunk tudósít.

A belgrádi összehívások. A tegnapi szept. 13. — délelőtti tárgyaláson Z s i v-

k o v i c s vádlottat szembesítették G y a k o v i c s Száma tanúval. Gyakovics hit alatt kijelenti, hogy a „Szerbia démona” című gyalázó irat szerzője Zsivkovics. Azt mondja, hogy kezében volt a füzet kézírata. Zsivkovics hazugságoknak mondja a tanu állítását, mire Gyakovics ezt válaszolja:

— Nem becsületes doloz, hogy most letagadod, a mivel azelőtt dicsekedtél.

Azután P a v i c s e v i c s negotini ügyvédet hallgatják ki. Pavicevicset a „Szerbia démona” című röpirat terjesztésével vádolják. Azonkívül állítólag titkos irású leveleket váltott P r o t i c s vádlottal, néhány nappal a merénylet előtt pedig ugyanazon a hajón utazott, amelyen K n e z e v i c s volt és ezzel állítólag sokat érintkezett ez alkalommal. Pavicevicset határozottan tagadja, hogy büntető cselekményt követett el. Egész büne az, hogy Montenegróból származik. Összeesküvésről semmit sem tud. Elvárja a bíróságtól, hogy nemcsak őt, hanem vádlott társait is, mint — ártatlanokat, fel fogják menteni.

A finn-ügy.

Mig a csár által a lengyeleknek adott nyelvkedvezmény jó hangulatot kelt, addig a finn-ügy fejleménye kétségbe helyezi a csár méltányosságát. Az orosz-finn civakodásnak érdekes mozzanata akadt. Tudvalevő, hogy a finnek minden követ megmozgattak, mert menekülni akartak az elorosztástól és meg akarták védeni függetlenségüket és alkotmányukat. Eleinte hangosan tiltakoztak minden ellenük irányuló törekvés ellen, későbbben alázatos kérésre fogták a dolgot és nagy deputációt küldtek a csárhoz Pétervárra, hogy fölvilágosítsák. A csár nem fogadta a küldöttséget, mely miatt bajba keveredik most a helzingforsi angol konzul. A Hufroudstatsblat ugyanis azt írja, hogy az orosz külügyminiszterium lépéseket tesz Volf helzingforsi angol konzul ellen, a ki állítólag megsértette a nemzetközi érintkezés szabályait azzal, hogy tagja volt annak idején a Pétervárra küldött deputációnak és azzal, hogy az akkori államtitkár előtt nem a legbizelgöbben emlekezett meg az ország igazgatásáról. Finnország főhormányzója, a ki helyeselte a konzul bírói üldözését, súlyosító körülménynek jelentette be azt, hogy a konzul részt vett a küldötték tiszteletére rendezett banketten és ott politikai tartalmu beszédet mondott.

A hadgyakorlatok.

P á p á r ó l tegnapirol a következő tudósítást vettük: Két napi folytonos esőzés után ma verőfényes időre ébredt városunk, de hiába már késő volt, ő felsége tegnapi megáviratozatta, hogy nem jön Papára és a hadgyakorlatokat még tegnap beszüntették. Ma reggel ezrével jött a nép a közeli falvakból, mert még nem tudták a sajnálatos hírt. Egész délelőtt hullámzott a nép a városban, mert sokan azt hitték, hogy az idő jóra fordulván, ő felsége talán mégis megérkezik. A remény azonban hiábavaló volt. Ferencz Ferdinánd fhg. már az éjjel 1 órakor Bécsbe utazott. Ma d. e. pedig elhagyták városunkat Ottó fhg., József fhg., Krieghammer közös hadügyminiszter, Fejérváry honv. miniszter, Hegedüs Loránt, Pápa város orsz. képviselője, kiket Fenyvesy főispán kikísért az indóházhoz. Továbbá Bauer Antal, az ugodi ker. képviselője, Kolozsváry J., Veszprém megye alispánja és Szeglethy György Veszprém polgármestere. A főhercegek elutazásuk előtt megszemlélték a várost és sajnálatukat fejezték ki, hogy ő felsége nem láthatta a gyönyörűen dekorált várost. A főispán Paar gr. főhadsegédnek táviratilag fejezte ki a vármegye sajnálatát, hogy ő felsége idejövetele elmaradt.

Paar gróf Fenyvesy főispán táviratára következő távirattal felelt:

„Ő felsége főhadsegédétől.

Méltóságos F e n y v e s s y F e r e n c z főispán urak.

Ő császári és apostoli királyi Felsége kegyes köszönettel vette tudomásul a Méltóságod tegnapi táviratában kifejezésre juttatott

lojális érzelmeiket és engem legkegyelmesebben megbízott, hogy Méltóságodnak tudomására adjam, mennyire sajnálja ő Felsége, hogy Veszprém megyébe tervezett utazásának el kellett maradnia.

F e n y v e s s y Ferencz főispán pákatokon adta tudtára a király el nem jövetele miatt mélyen sajnálkozó megyei közönségnek ezt a táviratot.

Táviratok.

A helyzet Ausztriában.

A lapok közlése szerint Fuchs dr. a képviselőház elnöke tegnap délből kihallgatáson volt ő felsége előtt. A pártelnökök értekezletét szeptember 23-ára hívták össze.

Az árvíz.

Bécs, szept. 13. A szakadatlan eső következtében a Duna valamennyi mellékfolyója megáradt. A Duna vizállása délelőtt 11 órakor 212 cm. volt. A víz óráról órára 10—10 cm-rel árad. A hatóságok megtették a kellő óvintézkedéseket. — A Wien folyó környékén egyelőre nincs veszély.

Boroszló, szept. 12. A délután 1 óráig beérkezett jelentések szerint az Odera és az Olsa valamennyi baloldali mellékfolyója erősen megáradt, de a forrásvidéken már apadni kezd a víz.

H I R E K.

A mi vértanuinak.

Igy ősszel, mikor a hideg szél egyrészt után pergeti az akácok sárguló leveleit, önkénytelenül is eszünkbe jut, hogy annak a világra szóló küzdelemnek, melyben a magyar nép kockára tette hitét, bizalmát és reménységét, — ilyenkor lett vége.

Azok az érzelmek, melyek a bukás, az elárultatás gondolatára eltöltik szívünket, kétszeres keserűséggel fogják meg a lelket, mert hiszen ez az ősz ötvenedik az után az ősz után, a melyet időtlen időnkig sem fog elfelejteni a magyar.

Október 6-án ötven esztendeje lesz, hogy az aradi tizenhárom a mi szent emlékü vértanuinak ki lehették lelküket a vesztő helyen.

Van e magyar szív, mely nem érzi ennek a napnak irtózatosságát, van e ajk, mely nem kiált fel ma is kétségbeesetten: „Nem ezt nem lehet elfeledni — nem lehet eltemetni, ez emlékeztet kíván, míg magyar lesz a földön!”

En azt hiszem, hogy ahhoz a sok millióhoz, aki így gondolkozik — Debrecen polgársága is csatlakozik. Nekünk nem lehet elfeledni, nem lehet eltemetni ezt a napot, ez emlékeztet kíván, míg Debreczen városában magyar szív dobog.

És ha így gondolkodunk sietni kell egy oly gyászünnepe előkészítésével, a mely méltó legyen vértanuinak emlékére, méltó Debreczen városához. Nem hivatalos, nem muszáj ünnep lesz ez! Kgyeletes szívvel kell ezt ünnepelni, néma, de impozáns kifejezést adva gyászunknak.

Itt az alkalom bizonyítani hazafiasságunkat — s azt, hogy a lojalitás mellett nem feledkezünk meg nagy vértanuinakról, s ártatlanul kiöntött vérüket szentnek tartjuk.

Ha nem akarjuk megtagadni önmagunkat — ha nem akarjuk a nevet a legmagyarabb város, sárbatiporni — akkor

készülhetünk már most arra a szentgyászünnepre, melynél szomorubbat nem ünnepel egy nemzet sem.

S. B.

Ülés a városházán. Ma délelőtt Komlóssy Arthur h. polgármester elnöklése alatt teljes tanácsülés volt, melyen folyó ügyeket tárgyaltak.

*** Debreczeni 48-as honvédek Aradon.**

Arad városa tudvalevőleg impozáns gyászünnepeket rendez az aradi dicső vértanúk halálának 50-dik évfordulója alkalmából. — Ezen a gyászünnepeken részt vesznek a mi honvédeink is, kik 1848/9-ben bátran és lelkesen küzdöttek a szabadságért. Az országos honvéd egyesület ez ügyben a napokban leiratot intézett Szepessy Gusztáv debreczeni honvédegyleti elnökhöz. A leiratot a debreczeni honvéd egylet tárgyalás alá vette, s elhatározta, hogy a gyászünnepeken lehető legnagyobb számmal vesz részt, kifejezést adva annak az érzelemnek, hogy a dicső tizenhárom tábornok emlékünnepe talán utószor szívvel-lélekkel jelen akar lenni. — A debreczeni honvéd egylet elnöksége egyszerűen azt is elhatározta, hogy a gyászünnepre a debreczeni 13 egyenruhás honvédet is le fogja vinni. A megállapodás szerint az egyenruhás honvédekkel mennek Aradra Szepessy Gusztáv honv. egyl. elnök, Bartha Mór honv. egyl. jegyző és Popper Mór választmányi tag. A honvéd egylet a költségek fedezésére képtelen, azonban Debreczen város tanácsa lehetővé teszi, hogy e nagy napon a debreczeniek jelen lehessenek. A tanács Komlóssy Arthur polgármester helyettes előterjesztésére valószínűleg tekintélyes összeget fog megszavazni a költségek fedezésére. —

Ugyancsak Komlóssy Arthur kezdeményezésére fel fognak hívni Debreczen város egyesületei és testületei hogy a nemes célra adakozzanak. Így aztán lehetővé lesz téve, hogy öreg honvédeink, kik mind harcoltak egyik vagy másik dicső vértanú hadseregében részt vehessenek a nagy gyász ünnepen. Hisszük, hogy a városi hatóságon kívül minden egyesület sietni fog, hogy az öreg honvédek e nemes cél megvalósításában anyagilag támogassa. A debreczeni honvédegylet különben ez ügyben holnap ülést tart, a hol a végleges intézkedéseket fogják megtenni.

*** Bernáth Elemér Szathmáron.** Szathmári levelezőnk írja: A debreczeni kir. tábla elnöke, Bernáth Elemér, a helybeli kir. fővárnagy és járásbíró megvizsgálása céljából pénteken este városunkba érkezett. Az elnöknel szombaton délelőtt tisztelettel a városi tanács Hermány Mihály polgármester, a kir. fővárnagy Galba Lajos, a kir. járásbíró Verczi Antal ügyvéd kar Dr. Farkas Antal vezetése alatt. Este pedig a bírói kar az itt időző elnök tiszteletére a Koronában társasvacsorát rendezett, melyen a legkedélyesebb hangulat uralkodott. A táblai elnököt hivatalos utjára Dr. Bakó József kíséri.

*** Köszönetnyilvánítás.** A magyar protestáns irodalmi társulat nagy öröme alkalmából az elszállásolás költségeinek fedezésére következő adományokat folytattak be újonnan hozzám: Kálmán és Jenny Eliza urhölgyek Tüdős János ügyvéd Arthur ékszer-

nyok
locsa Róza
4-4 korona, Dr.
ur 6 korona, Löffkovic

rész ur 10 korona, Berger Andor ügyvéd ur 4 korona. Ezzel kapcsolatban tudatom, hogy az ágostai hitvallású evang. egyház presbitériumától érkezett 60 koronát a következő urak voltak szívesek adományozni: Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány ur 10 korona, Gebauer Károly ur, Benyáts Emil ur, Csatai Gyula ur 4-4 korona, Forgács Károly ur, Tamásy Béla ur, Ganovszky Lajos ur, Raits Lajos ur, Rott János ur, Steinacher Sándor ur, Bárdoss Géza ur, N. N., Handtel Vilmos ur, Dr. Horvay Kőbert ur 2-2 korona, Wenter István ur 10 korona, Kiegészítésül 8 korona.

Továbbá szállásokat ajánlottak fel újabban: Kertész János ur 1, Kertész Mihály ur 1, Bakos Tibor tanár ur 1, Somogyi Pál tanár ur 1, Ferenczy Gyula tanár ur 2, Lehman Janos ur 1, Balogh Imre tábla bíró ur 3, Tóth Imre ur 1 vendég részére és Halász Izidor vendéglős ur egy szobát ajánlott fel díjmentesen; a kiknek is a bizottság meleg köszönetét nyilvánítom.

Végül tisztelettel felkérem városunk fogatát adó közönségét, hogy fogatjaikat a mennyire nélkülözhetik, folyó hó 19-én rendelkezésre bocsátani s ebbeli elhatározásukat mielőbb tudtomra adni szíveskedjenek.

Oláh Károly.
bizottsági elnök.

Az ispotályi templom megnyitása.

Az ispotályi templom belseje kijavítván: f. évi szeptember hó 17-én reggel 9 órakor háláadó istentisztelet tartatik a szépen felékesített templomban, miről a hívek lapunk útján is értesítetnek s azonnal a rendes istentisztelet akkor, midőn tornyainkban megszólalnak az Isten házába hívó hárangok.

*** A szegedi tanya szerencsés nyeroje.** A szegedi mezőgazdasági kiállítás sorsjegyeiből Debreczenben legalább 10.000 forgott közkézen. Mikor árusítani kezdtek, mind den hivatalnok, gazdálkodó vásárolt kettőt, den három, sőt nem volt olyan közrendőr, a ki nek legalább egy sorsjegye nem lett volna. A debr. Takarékszövetkezet is kapott elárúsítás végett néhány száz sorsjegyet. A tisztviselők rögtön megvásárolták vagy ötvenet. Vett egy pár sorsjegyet Vargha Károly butorgyáros is, aki az nap épen napibiztos volt.

És a forgandó szerencse úgy hozta magával, hogy ép Vargha Károly butorgyáros legyen az, a ki 30310 számú sorsjeggyel a szegedi tanyát megnyerte. Vargha Károly tegnap tudta meg szerencsésjét, este pedig már fogadta ismerőseinek és barátainak gratulációit. A többi debreczeni sorsjegy tulajdonos között is sok szerencsés nyero akadt, mert még két vagy három nagyobb nyeremény tulajdonosa lett debreczeni polgár.

*** Lemondás.** Isaák Dezső, a szathmári ref. egyházmegye gondnoka, a Fehérgyarmaton f. hó 6-án tartott egyh. megyei közgyűlésen több mint egy évtizeden át viselt díszes állásáról lemondott.

*** A Vilmos huszárok nem jönnek Debreczenbe.** Egyik debreczeni lap téves közlése nyomán az a hír terjedt el, hogy a Nagyváradó állomásozó 7-es huszárokat áthelyezik a debreczeni új lovassági laktanyába. Illetékes helyen kijelentették, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert a 7-es huszárok Nagyváradon maradnak, s áthelyezésükről szó sem volt. A hírből csak annyit lehet tudni, hogy a 4. század Stahremberg Vilmos

gróf kapitány vezetése alatt Debreczenbe jön, de a 3-ik század viszont Nagyváradra, tehát a két századot kölcsönösen áthelyezték. Nem is volna lehető, hogy a huszárság ott hagyja a drága pénzen felépített laktanyát, amelynek bérletére 25 éves szerződést kötött a kincstár Nagyváraddal.

*** Jomkippur.** Zsidó vallású polgártársaink ma ültek meg legnagyobb és legnehezebb ünnepüket: a jomkippur. — A nép hosszú napnak nevezi ezt az ünnepet. Pedig ez sem hosszabb, mint a többi. De meg-hosszabbítja a böjt, mely teljes 24 óráig tart. Az Uristen angyalainak serege között ül s itéle't tart az emberek felett. Merlegre veszi a földön élők erényeit és bűneit. Elhatározatba megy, hogy ki marad életben s kit szánta a Gondviselés halálra. Imádkoznak és böjtölnek naphosszat. A templom zsufolásig van s ott egész napon át ajátatosan könyörögnek bűneik bocsánataért. De csak az Uristen ellen elkövetett bűnökért nyerhető engesztelés; az embereknek saját bajait egymás közt kell kiegyenlíteniök.

Magyar név. Sichertmann Adolf dr. debreczeni lakos, tartalékos honvédfőorvos, valamint kiskoru Pál nevű fia vezetéknévüket belügyminiszteri engedéllyel Szász-ra magyarosították.

*** Tájékoztatásul a Debreczen város köztudóknak kereskedőknek, iparosoknak.** A debreczeni ev. ref. főiskola akadémia tanszakán érvényben levő iskolai törvények 75 § a értelmében az iskolai bizonyítványokra eddig betáblázhatók voltak az akadémia hallgatók lakás élelem és mosás tartozásai 3 óról, szabó számla 30 forintig, lábbeli 10 forintig. Mivel a rendszabály nagyon sok visszaéléseinek lett kuforrása az akadémiai tanács f. év szept. hó 8-án tartott ülésében, addig is míg a főtisztelő a méltóságos egyházkerületi közgyűlés véglegesen intézkednek, megbizta a akad. igazgatóságot, hogy ily betáblázásokat ne fogantatosítson. Felreértések és károsodások elkerülése végett ezt a határozatot ily uton juttatom a t. érdekeltek tudomására, megjegyezvén, hogy a főiskola akad. igazgatósága a nevezett törvényszakasban nyújtott jogával élve, ily betáblázásokat nem fog elrendelni. Debreczen 1899. szept. 12. Dr. Bartha Béla ak. hely igazgató.

*** Az Országos Nemzeti Szövetség panasz.** Ezelőtt egy héttel az O. N. Sz. azt a kérést intézte a debreczeni főkapitánysághoz hogy hivatalos lapját a „Nemzeti Újságot” Debreczen utcáin árúthassa. A főkapitányság a O. N. Sz. kérvényét a tanácshoz tette át, ahol igen helyesen elutasították őket. Az O. N. Sz. erre egy erős hangú levelet intézett a debreczeni főkapitánysághoz, a melyben jogtalanágról panaszodik. A debreczeni főkapitányság és tanács pedig a leghelyesebben járt el. A „Nemzeti Újság” elárúsítására a legmagyarabb városban semmi szükség nincs. Az O. N. Sz. méltalankodása teljesen jogtalan. Terjessze lapját ott, ahol a nemzeti érdek megkívánja. Mert a konkurencia miatt egy előkelő város főkapitányságát megtamadni a azt meglecckéztetni legalább is különös. Debreczen városa mindig áldozik a nemzeti a magyar czélokért, a fenyegetésekre tehát nem szorult. Mi tiszteljük és méltányoljuk az O. N. Sz. intenczióit — de csak addig a míg az az idealizmus határai között mozog. Mikor a konkurencia terére tér különösen Debreczenben, akkor nem tudunk rokonszenvezni a különben nemes czélu egyesülettel.

*** Tolvaj vándorló legény.** Nem az első eset, hogy csavargó vándor legények csak az- zal a szándékkal járnak házról-házra kére-

getni, hátha valamit így könnyebben ellop-
hatnának. Ma d. e. a Csapó-utca egyik há-
zában vesztett rajta egy ilyen tolvaj, Sveizner
Daniel csavargó vasmunkás a Csapó-utcában
sorra járta a házakat, az egyik udvaron a
kapualjában egy télikabát volt fölakasztva,
szellőztették. Sveizner egész egyszerűen ma-
gára öltötte a kabátot és kiment a kapun. Ép
a hogy kisurrant, jött a szobaleány a kefé-
vel, a kabátot már nem látta és így egyene-
sen az utcára szaladt. Sveiznerre rákiáltott
a leány, de ez futni kezdett. A szobaleány
követte. Végre is a csavargó ledobta magáról
a kabátot és erre egy rendőr többek segítsé-
gével üldözőbe vette őt, míg végre el is fogták.

* **Hazajöttek a honvédek.** A debreczeni 3. honvédszázalagvezető s a 2. honvédszázalag befogadta az idej nagy gyakorlatokat. A honvédek tegnap érkeztek vissza Debreczenbe.

* **Öngyilkosság.** Nagy-Becskereken Melcher Viktorné született Maurer Erzsébet ottani posta kiadója életuntágból halántékot lötte magát s meghalt. A pénztár rendben maradt.

* **Magyar név.** Gutman Mária Kornél, Imre és Margit kiskorúak belügyminiszteri engedéllyel nevüket Gáspárra változtatták. A belügyminiszter megengedte, hogy Droppa Lajos m. a. v. altiszt, valamint kiskorú gyermekei Gizella és Lajos nevüket Dobóra változtassák. Engedélyt adott a belügyminiszter arra is, hogy kiskorú Mandelbaum Jenő és Antal nevüket Molnár-ra magyarosítsák.

* **Tolvaj cselédleány.** Hogy sokakat mire kényszerít a pénzhiány, világosan bizonyítja a Dankó Teréz érsemlyéni cselédleány esete. Pénzre volt szüksége és hogy hozzá könnyű szerrel juthasson, a helyi vasuti pénztárnál kilopott Kapusi Zsuzsanna zsebéből 3 frt 50 krt. De nem élvezhette galád uton szerzett pénzét, mert a figyelmes rendőr szemét nem kerülte ki az eset és Dankó Terézünket elfogták s bekisérve hűvösre tettek.

* **A szegedi kiállítás bezárása.** Ünnepekkel kezdték meg a szegedi kiállítást, ünnepélyesen zárták be tegnap. A kiállítás igazgatósága összehalmozott minden szépet, hogy vonzóvá tegye a kiállítást a legutolsó napját is. Tűzijáték, katonazene, cigányzene gyönyörködtette a közönséget. A tűzijáték különösen pompás volt, mert a multkor elmaradt tűzijáték anyagát az utolsó nap felhasználták. A kiállítás bezárását éjjel 12 órakor a viharágyuk és mozsarágyuk duranása jeletete. Evvel aztán bezáródtak a kiállítás kapui. Nincs még hivatalos számban kimutatva de közölhetjük, hogy mintegy hetvenezer fizető látogatója volt a szegedi kiállításnak az ország népéből. Ebben a számban nincsenek benne a bérlet-jegyek és a tisztelet-jegyek ez e k k e l e g y ü t t 100.000-re tehető azok száma, a kik az országból a szegedi kiállítást látták.

* **Elfogott csikók.** A szoboszlói kapitányság táviratilag értesítette a helyi rendőrkapitányt, hogy a szoboszlói határon 15 drb. bitang csikót fogtak, melyek körülbelül valamelyik debreczeni gazda ember tulajdonát képezik.

* **Bakancsszállítás a kisiparnak.** A hazai kisipar legelterjedtebb ágának, a cipésziparnak tudvalevően a katonaság részére való szállítás a főéletje s ez okból évről-évre nagy várakozással néznek az érdekelt körök a szállítás ügyének eldöntése elé. A közös hadsereg részére elen. észöen csekély mennyiségűt rendelnek magyar kisiparosoknál, míg ellenben a honvédség évről-évre nagyobb mennyiségű lábbelit csináltat a kisipar utján. Mint értesülünk, a honvédelmi miniszterium elhatározta, hogy az 1900. évben összesen huszezer pár bakancsot és könnyű cipőt rendel a hazai kisiparosoknál s e mennyiség elosztására nézve javaslatokat kért a kereskedelmi és iparkamarától. A kamarák természetesen készséggel vállalkoznak e munka ellátására, azonban több kamara elhatározta, hogy felírt intézkedések a kormányhoz, melylyel a honvédség összes lábbeli szükséglete és a közös hadsereg ebbeli szükséglete Magyarországra eső részének szállítása kizárólag a kisipar számára reklamáltsassék.

* **Egy pár ember.** Sokáig voltak egy fedel alatt Balogh Lajos és Gyenge Mari, s bár pap aldása nem volt rajtuk, megélték szépen békekességben. A férj eljárt napszámba, az asszony mosóteknő mellé állott, volt mindig kenyér az asztalon, néha-néha még főtt étel is volt. De az asszony megunta a ritka főtt ételt, felpakolta a czókmókját: egy pár ócska viganót, foltozott zekét, babos kendőt és egy pár butort: egy kis rozoga X lábú asztalt, szuette ágyat és pár törött széket s szalmazvegygyé tette az urát. Az urát, az embert pedig elfogta a szomorúság, megnézte, hogy miként fest a korcsma. Boros fővel, dadogó nyelvvel beállított az asszonyhoz. Nagy elkeseredésében neki ment a drága munka árán szerzett butoroknak és törte zuzta a kis székeket, a rozoga asztalt. Az asszony nézte a viadalt, hogy milyen az ember, mikor haragszik s aztán ment rögtön és panaszt emelt a tekintetes törvényhez. A dolog fináleja — a mely valószínűleg kibékülés lesz, — a rendőrség előtt fog lejátszódni.

* **Gyujtogatás vallási örjögésből.** Nyiregyházi tudósilónk írja, hogy Klár Leó nagybirtokos tanyáján e hó 6-tól 10-keig nyolcz rendbeli gyujtogatási eset fordult elő. Az összes tanyai épületek, az ispáni lak kivételével, továbbá a nagymenyiségű termény takaranyeműek és ingóságok teljesen leégtek. A nagyszámu eselédességnek a szabadban kin volt butorneműi is égtek. A gyujtogatót Ujj Jánosné szül. Ferencz Anna 28 éves tanyabeli dohanyosné személyében sikerült elfogni, a ki azon a tanyán már 9 év óta szolgál, a gyajtogatást beismerte és részletesen előadta, hogy a nyolczrendbeli gyujtogatást mely a tanyát csaknem teljesen megsemitette, mindenkor nappal követte el. A gyujtogatás oára nézve előadta hogy ő az idej urnapi istenitiszteleten Kemecsen a templom előtt rosszul lett és epliptikus roham következté en önkivüi állapotban esett s akkor megjelénve előtte a boldogságos szüz Mária megparancsolta, hogy a Klár Leó tanyáját teljesen perzselje el, akkor meg fog szabadulni az ő bajától. — Ő tehát gyujtot, minthogy a szentkönyvek is azt rendelik, hogy a mit szüz Mária parancsol, azt végre kell hajtani, előadta tovább, hogy ha el nem fogják, akkor még megmaradt három épületet is meggyujtotta volna.

* **A vad férj.** Özv. Hernádi J.-né 3 esztendő óta közö háztartásban élt Tápai Szilveszter napszámmal. A vad férj tegnap délután fölhasználta az alkalmat, hogy az asszony oda volt mosni. Összeszedett minden cökmököt, agyneműt a házában s megugrott velük. Hernádiné panaszt tett ellene ma a rendőrségnél, mondván:

— Nem kell már se testemnek, se lel-
kemnek, csukassák be kérem. A rendőrség most keresteti a megszökött embert, de leginkább az elvitt holmit.

* **Temetnek . . .** Ma délelőtt temettek a kórházban. É oly megható, oly szomorú volt ez a temetés, hogy aki látta, annak önkéntelenül kicsordult a könny a szeméből. Egy halottas kocsi állott meg a kórház széles, hatalmas kapuja előtt. Aztán jó sokára egy egyszerű, faragatlan, durva, fekete koporsót hoztak ki a kapu alól. Rálöktek a kocsira, a mely megindult. Az ostor egykedvűen suhog a levegőben és a gebék ügetve zörögnek az utca rozsz kövezetén. Szomorúan, magányosan dőcög a kocsi s utána nem megy senki. Nem sir, nem busul egy ember sem. Az egyik kapu alatt valami régi, banális, élcsepelt nótába kezdett valami kintornás. Az emberek közönyösen, egykedvűen mentek dolguk után és észre sem vették a gyászocsit, a fekete koporsót, amely elhagyottan, szomorúan dőcög végig a városon keresztül a temető felé . . .

* **Zeneestély.** Ma a Corsó-kávéházban Rácz Károly által zeneestély tartatik.

Kutya világ.

Irta: Gondy Károly.

Kutyához, lóhoz van köve sőt növe az ember eleje. Juhász, vadász, mészáros, kalona és özvegy kutya nélkül élni sem képzelhető; de még a huszár gyalog csak fél ember, milyen egész lóháton! Bismarcknak is me volt Tyrasz testőre; királynénk is újfundlandi kutyájával tette sokszor sétáit. Egy szóval a kutya szerves élő hézagpótló magányunkban.

Ugyan jó ember, miért «kutya» néked minden, mi nem tetsző, ha oly kedves és nélkülözhetetlen e néma házi barátod? Szívdod, mert elhagyatottságodban őt éred legközelebb; ő a bűnbak minden bajodban! — Hiába! a hűség és hála végtelen türesre tanít és sok bánat pelyhes fészke. A kutya-hűség; aranybékó, mi még is a békóban szorít. Ne bántsd a jó asszonyt, ki örökös hűségével terhel . . . képzelsz-e fonást szorítás nélkül?! És mi egyéb a kézzorítás és ölekezés mint az elszigetelt szív rövidebb-hosszabb dobogója, mely zajtalanul — mint a pók — lelkünkhez ereszkedik!

A kutya, mint emlős, az állatok első osztályába tartozik, de azért koránt sem áll ott, hol a czethal lábatlankodik. Majd ha egyszer igazságosabb értelmi rendszer szerint osztályozzák az Isten teremtményeit, akkor a kutya lesz a második és a ló a harmadik helyen. Ebben nem engedünk az arisztokrácziának.

Ha tehát a tapasztalás befolyásolja az egyed nemességét, édes jó anya! hűségéből miért vonod meg emlőid gyermekedétől, midőn a természet azért adta párjával, hogy az egyet annál biztosabban felnevelhesd? Ha tehát az emlőpárra és nem a kutya-hátyára van írva igaz nemességi leveled, ne sajnáld . . . csak nem kutyatej dagasztja hó kebeled?! . . . Ne légy már kezdetben oly idegen gyermekedhez, ha a fattyu-hajtástól annyira irtózol! Hej! tanulhatnál a kutyától, mely az odavetett alamizsnából mind a kilencz kölykét felneveli.

Keserű kenyeren — mint az árva — tengődik a kutya. Farkának talán nincs is egyéb célja, rendeltetése, minthogy egyre csóválva kérje és köszönje minden falatját. Mily jó, hogy szóval nem kell halálkódnia! hogy is ehetne? . . . a sok ékesszólása mellett sok falatot elejtene; felkopna az álla. Menyit is koplal és koptatja üres száját a hivatalkereső, míg a miniszter a folyamodványát vörösrre kereszteli?! . . . — Még nagy művészet a has- és agyonbeszélés, kivált üres gyomorral . . .

A kutya karók az emberkarok közt éli le világát; de kinek nem jut az ölelő karokból, az a kutyával társul. A kutya hű cseléd prototypusa. Nem válogat a gazdában, sze-

gény vagy gazdag, az neki mindegy asztag; tüzőn, vizen követi gazdáját. A koldus még nem az utolsó, ha van «szolgáló» kutyája. Hej! Ilyenkor erzi a sorsüldözöt, hogy van nálánál koldusabb ur, ki a világban szerepelni kénytelen! A földusnak ha nincsen is hitele, legalább nem fáj a feje, de lehet-e szánnadobb gazembert képzelni, mint Kriványt, a nagy vízi zsványt?!

«A kutya ugat, a pénz beszél.» Igen a gögös börzianer ugat és az inicziális betű az aranyfényre megkushad. Dreyfust lassanként így mentik, az országot úgy temetik. — Nem jól mondják, hogy: ebugatás nem halik a mennyországba. A kis kutya és a nagy kutya fel van véve a csillagzatba. Az asszony mily lágy és még is mily aczél emeltyű a gonoszok kezében!

Hü kutyám! ne bizzál egészen az emberekben, akárhanszor megcsalnak. Orrod hegyére illesztik a falatot, de nem mindig és akkor te biába kapkodsz utána. Ott hessel a tömeg és a megzavart kutya egyszer csak a rézdrótban fennakad. Ilyen a legtöbb kegyes czéltől történt félrevezetés hogy egyre rángathassanak a hurkon. Az Emke humanus, de követelése oly udvariasak, hogy meghaladják a gorbomaságot. Míg a barnát szorongatja, a szökét elszalasztja.

Bizony a megrémített kutya sohasem tett volna fel annyi halátlanságot... nem, hogy sintért küldjenek a nyakára! Ha közeledik a kanikula egy ért hányan szenvednek! «Milliók egyért!» — ez mindig úgy lesz, míg a kutya az emberrel oda nem vesz. Herodesi kegyetlenséggel üldözik az egy ért a tömeget. A szajkosar nem elég, mert keresztül a hab is káros; pórázon kell vezetni a dühében megvakult állatot. Régenten is a rab nehéz láncza a börtön falához volt erősítve.

Ugyan mi lenne az emberiségből: ha a kutyából lenne szalonna: — kerülne világuralomra? Pestis idejében hogy összefogdosná az üldözött és szorítaná kalodába a rend őreit! Vagy talán a «komondorok egyesülete» (K. E.) Budán a hajdani m. k. kutya-vásártéren emelve Pasteur-nek emléket, a miért Parisban fikomondornak felcsapott és Hőgyes tanárt canis filius-nak adoptálta? — Korántsem. Hiszen az ebszanatoriumban újra csak kutyákkal kezkeskednek, az önző embert gyógyítgatják, míg a beteg kutyának orvosságul csak a bunkó marad.

Hiába! a kutyának nincsen becse; valjon nem azért, mert annyira megalazza magát? Nem; a szegény állat az embernek nélkülözhetetlen és hogy mennyire bizonyítja, hogy a legrettenetesebb betegségével még a gyermekszobában is türik... szükségét már a gyermekekkel is megéreztetik.

De másrészt hogy is volna a kutyának értéke, midőn ingyen lehet prenumerálni a kölykére; és még ez mily szerencse, hogy nem elevenen kerül a szemetgödörbe! A lónak a geneológiája már rendezettebb; anyakönyvelve van apja, anyja, sőt visszapillanthat büszkén egy néhány generációra, míg ellenben a szegény kutyának sokszor a gazdáját sem ismerik.

A szeredi kiállítás katalogusa fajdalommal (!) említi, hogy a leghatalmasabb komondornak még a tenyésztője is ösmeretlen. Persze csak úgy eb módra került a kiállításba. Még csoda, hogy kiállítottak nacionáléja nélkül, Rosa Bonheur, Grottké, Sterio hány lovat arcképeztek!... Ott diszlenek az ősök képcsarnokában! De hány gyermeke van a grófnak, ki keresztlevel nélkül ödöng e széles világon és a fiu még felelősségre sem vonhatja apját, bünös, törvénytelen tettéért. A börtönök hogy ne telnének, ha e névtelen kutya fajtának nincsen más menedéke?...

A Péterfia kaszárnya előtt vigan hanezuznak a szabadszájú kutyák. Nagy port vernek, valószínűleg, hogy a sintér szeméi előtt védve legyenek. De nincsen arra szükség, a kaplar rögtön ott terem és jelenté alásan: hogy a kutya a kaszárnyáé! Mire a rendőr visszazsalutál és a «kros concours» kutya esorda: Mehet!!... Hát a sintér nem éri fel észszel, hogy a szegény katona gyöngy

élete annyira alárendelt, hogy kutyába sem veszik és a kuya a nulla felett nem is érezné emberi méltóságát. Hát aztán micsoda, feltételes megálló pont, hogy a kutyát egy főresért ki lehet váltani? Több igazságot kérünk! Nagyon jól tudjuk, hogy a veszettség a sintérnek sem kell, a ki pedig nem tartja szigoruan a rendszabályt, az lakoljon érte. Hát fele sem tréfa, ha a sétálónak, ki sajnálkozva látja a kikerülhetetlen barbárságot, a veszett eb orozva a felláába kap.

Bizony szörnyü barbár az ember még a maga fajtájával szemben is. Nincsen olyan alávaló muuka, mire az ember ne vállalkozna, még a kihazasítási közvetéstől sem irtózik! Hogy is akad hóhéra a legnemesebb életnek és felakasztja a nemesen küzdőt, mint az inas a kabátot.

Alávaló porosz! mit nagykepuskódol? te is csak érzed... jobb ha magad állsz a bitó alá! Hős katonával szemben, mint 1849-ben Aradon, hogy szabad oly kutyaliter elbánni, ha a vitézséget más oldalról oly busásan jutalmazták és Hentzit még most dicsőítik!... Erre kellett a hágai konferenciának fősúlyt fektetnie, hogy a hős vezért legfő ebb, mint a Napoleonokat csak internálni szabad. De még micsoda gyarló és neveltséges bosszuállás: Kossuth gipsz mellszobrát spárgára felkötni és az emigransok neveivel az akasztófát etikettirozni?!... Ugyan ki képzeli hazánkban Kossuthot égig nyuló pidesztál nélkül?!...

A bresciai hyéna véres lakomája végén, midőn az országra a gyász hollószárnya nehezedett, mi debreczeniek nem panaszkodhatunk az importált Csorba polgármesterre, alig szenvedtünk csorbát a rend és igazságban, Volt olyan kutyapecczére, ki egyszerűen nagy bunkóval járt, melyet hü fegyvernöke, hites felesége hordott utána. Ha a pecczér jól talált, a kiváltás lehetlenné vált. Ez volt az igazság.

Bagdi uram nagyra is volt a mesterségével: annyi kutyának — a sveczelgél világban több volt — élet-halál ura!!... ezt még felesége is büszkén emlegett. Történt pedig egyszer, hogy a bunkó, mint sok igazságtalan ítélet, hátrafelé az életparja koponyáját treffélé. Mit is kezdett volna szegény bánatában?... letegye hivatalát, midőn száraz kutyabört is őrzött rámban?...

Leköszönne, de Csorba semmikép nem engedti szorongató hivatala kötelekéből, a miért Bagdinak nagyon felnyilt a szeme és maradását kemény feltételhez kötötte. Kikötötte, ugyanis, hogy ő csak úgy marad, ha funkciójában czilinderben járhat. Mert bizony ő is csak olyan hivatalnok, mint a polgármester, ha egyszer gyep-mester. Az Alma mater és canis mater között nem igen talált különbséget.

Es mi történt? Bagdi ezentul czilinderben gyepmesterkedt, míg az agyonbunkozott asszony mellé temettetett.

Színház.

* **A szini szézon bérletei.** Színházunkban tudvalevőleg az idén is érvényben marad a kármas bérletrendszer a mely a múlt évben helyesnek és praktikusnak bizonyult. Komjányi és János színházunk igazgatója már elfogadja a jelentkezéseket, s mint értesülők, a régi bérlek már is nagyszámban foglalták le újra helyeiket. A bérletjegyzés vagy maga az igazgató, vagy pedig helyettese Aranyosi József pénztárnok végzi.

* **Az első előadás.** Az első szini előadás ez évadban mint a szini jelentés is tudatja szept. 29-en lesz. ide s tova két hét mulva megnyílnak a Kossuth utcái Thália templom kapui. Komjányi, ki megerősített társuattal jön Debreczenben, még nem állapította meg az első hét műsorát, valószínű hogy első nap a Két szerelem fog szinre kerülni, utána való napokban pedig több ujdong kerül szinre, az első a mint értesülünk Forray-Egyiptom gyöngye című operette lesz.

* **A temesvári állandó magyar színház.** Temesvárról táviratozták lapunknak, hogy a városi azinügyi bizottság Telbisz Károly polgármester elnöklete alatt ma tár-

gyalta a Makó Lajos szinigazgató előzetes jelentését, melyet az első temesvári téli idényre kiadott. A polgármester tudatta, hogy a város a maga reszeről mindent megtett az idény biztosítására. Makónak 10 000 frt szubvenziót, lakast, színházfűtést ad, amihc. még a kormánytól 3000 frt szubvenzió járul. Ezen felül a színházat teljesen átatakiitatta, fűtést, öltözőket, diszlettartókat átépítette, ami 12.000 frt költséggel járt; jövőre a nezőtér diszítését megújítani szándékozik. A bizottság tudomásul vette — a város áldozatkészségét: behatóan megvitatta Makó jelentését, amelyet helyeslőleg tudomásul vett. Kifejezést adott továbbá ama reményerek, hogy Makó meg fog felelni a hozzá fűzött várakozásnak és szereucse kézzel fogja segíteni a magyar színházat ezen a fordulóponton képező idényen. Első előadásul október 6-án Somló történeti drámaja a «Szombatosok kerül szinre».

Törvényszék.

§ **Fegyházra ítelt aljárásbíró.** A múlt év nyaran történt, hogy Kezler Jánost, a zombori kir. járásbíró egyik albiráját ezer frtra rugó hivatalos pénzek elikkasztása miatt letartóztatták. A rossz utra tért albirót a zombori törvényszék hivatali sikkasztás büntette miatt öt évi fegyházra és 8 évi hivatalvesztésre ítélte. Ezt az ítéletet egy a kir. ítéltőbír, mint ma a kir. kuria is, a melynek III. büntető tanácsában Seyffert kir. kuriai bíró referálta — helybenhagyta.

§ **Sikkasztó bankigazgató.** A budapesti büntető törvényszék család bukás és sikkasztás büntette miatt másfelévi börtönre ítélte Wahlkamp Edét, a Frankfurter Sparbank Actien Gesellschaft volt vezérigazgatóját. A kir. ítéltőbír I. büntető tanácsa Dessevffy kir. ítéltő táblai bíró előadása alapján ez az ítélet kiegészítéssel helybenhagyta.

§ **Testvérek egymás ellen.** Erdekes váltohamisítási pörben mondott nemrég ítéletet a bp-esti büntető törvényszék. Spanochi Leo gróft nővérenek, Földvály Lászlóné szul Spanochi Jozefin grófnőnek panaszára két havi börtönre ítélte, két rendbeli magánokirat hamisítás büntette miatt. A fiatal gróf ugyanis egy 4500 frtos és egy 1300 frtos váltóra írta alá nővérenek nevét. A gróf azt állította hogy nővére, akivel együtt egy 15000 frtos örökség egyenlő részesei voltak, az örökéig folyósiásáig megengedte, hog a nevével aláírt váltó alapján pénzt szerezzen a maga részére. Miután a végtárgyalás során a nővér tagadta, hogy aláírását megegedte volna használni, a bíróságnak el kellett ítélnie a gróft. Ezt a bűnügyet tárgyalta ma a kir. ítéltőbír I. büntető tanácsa Dessevffy kir. ítéltő táblai bíró előadása alapján, A kir. ítéltőbír feloldotta az I. bíróság ítéletét s pótvizsgálatot rendelt el. Ezen vizsgálat befejezése után újból végtárgyalás alá kerül ez a bűnügy.

Egyház és iskola.

Egyházkerületi gyűlés. A bányai ág ev. egyházkerület tegnap délelőtt kezdette meg evi rendes közgyűlését Budapesten a Deak-Ferencz-téri gimnázium nagytermében. Elnök Zsilinszky Mihály államtitkár, felügyelő és Sárkány Sámuel püspök volt. A közgyűlést istentisztelet előzte meg, mely után Zsilinszky Mihály üdvözölte a nagyszámmal egybegyűlt tagokat, elmondta elnöki megnyitóját. A beszéd rendkívül komor hangon festi a hitélet hanyatlását, az egyházi kötelek lazulását, mely keserves válságba fogja sodorni, az emberiséget. Az orvoslást a lelkesektől várja, a kiknek főadatuk, hogy mélyebben nyuljanak be a közélet mozgaimaiba. A mely hatást tett beszéd után Sárkány Sámuel püspök terjesztette elő évi jelentését, a melynek legörvendetesebb részéből az konstátálható, hogy az egyházipolitikai törvények nem tettek kárt az evangélikus egyházban. Az évi jelentéshez többen szólottak, azután választás következett. A Baldácsy alapítványi bizottság

elnökévé F a b i n y i Theofilt választották meg, a tanügyi bizottság elnökévé pedig W a g n e r Gezá. Az egyetemes gyűlésre kerületi követekül megválasztottak: K r á l i k dr.-t, P o d m a n i c z k y Géza bárót, H a v i á r Danielt, H á s z Antalt, P o d m a n i c z k y Gyula bárót, W a g n e r Gezá, C s i p k a y Károlyt s tagjai lesznek még az összes esperesek s még számosan az egyháziak és világiak közül. A közgyűlést ma delelőtt folytatták.

Dewey hauserése.

Newyorkból írják, hogy ott most erősen készülődnek Dewey fogadására. Az admirális táviratozott, hogy szeptember 28-án megérkezik a Hudson öbölbe. Az ujságok jelentik, hogy Dewey egészséges, a mire nagy sikere is lesz, mert a tervezett fogadás, a paradé, lunch, bankett és más ünnepség bizonyára próbara teszik erejét. Newyork a háromnapos Dewey-ünnepel arnyékba akar borítani minden eddig megtörtént más ünnepséget. A mikor a hadvérő hős bevitorlázik az öbölbe, a brook nyi hidról harmincöt lábas betűből ez az üdvözlés ragyog feleje: W e l c o m e D e w e y. Az Egyesült-Államok elnöke s a notabilitások egész serege megy majd Dewey hajójának, az Olympia-nak födelzetere, hogy üdvözölje a manillai hőst. Másnap reggel a pompásan földiszított Hudson folyón Grant sirjához hajózik az Olympia s ebben az újában husz hadihajó, száz gőzjakt és százötven más gőzös kíséri. Amerika serlegéért verseny hajózás lesz s a hajók fölvonulásának paradéja után szárazföldön folytatódik az ünneplés. Lesz diadalkapu, ünnepi lakoma, kivilágítás s minden egyéb, a mit a hazafi szív csak kifogdóhat.

Az elhagyott akhilleion.

Megboldogult királyné halálának vasárnap évfordulójából a szomorú visszaemlékezések egész sorát közölték az ujságok, kegyelettel emlékezőn meg minden kis dologról, mely a legkisebb vonatkozásban is volt az áldott emléki királynéval. Egy bécsi ujság, a Korfui tündérpalotáról írván, közli, hogy az Akhilleion egyik szobájában pompás keretben költemény függ, melynek szerzője maga a királyné. A költemény, melyet Korfu-szigetén ír, hevenyészett fordításban így hangzik:

L e m o n d á s.

Szünetlen készen az utolsó utra,
Aggódó gondot szivedből kizárva,
Ez a valódi, ez a helyes utja:
Méltóvá lenni az áldó sugárra.
Miért sovárogsz, soha el nem éred,
Miért zokogsz, részeg sohsem leszen;
A sors kegye magától adja néked,
Ha esdekelsz utána, — sohasem.
Átok kíséri minden földi vágyad,
Am ki a kincsre vágyva nem tekint,
A megvetett fény futni fog utánad,
És hull az üdvösség öledbe mind.
Mit alkotánk, legyen nagy vagy parányi,
Ha int az óra, pihenőre szállni:
Oh mily hamar betöltve van helyünk!
Az Oceán még kisebb sohse lett,
Ha csöppje, vagy hulláma elveszett!

Tudomány, irodalom, művészet.

A regény műfaja.

Írta és felolvasta Csengey Gusztáv, az eperjesi közös — ev. és r. kath. — tanári körben.

(Folytatás.)

II.

Az az erkölcsi világnézet, mely a megrajzolt vallásos világnézetben épült fel, mely a közjónak, az állameszmének, a hazának áldozta fel az egyént, melyben a reánehéző isteni hatalmak vezetésével szemben az egyén cselekvő ereje önmagáért semmit, mindent csak az állam, a haza érdekében tehet: csak addig volt erős és mindenek fölött uralkodó,

amíg maga az a világnézet, mely megalkotta, az egyének szabad cselekvését fogva tartotta.

De ez a világnézet lassanként rést kapott, az idő viszonyosságai következtében hasadékaik támadtak, a melyen különböző bontó hatások nyomultak be s az egész szilárd építmény romlásnak indult.

A régi világnézet megrendült, az istenekben való hit enyészetnek indult.

Ezt a változást a görög filozófia idézi elő. A római köztársaság hanyatlásának korszakában a művelt osztály már nem hisz az istenekben; a művelt egyén vallását a filozófia pótolja, mindenkinek meg van a maga filozófiája, a szerint, a mint valamelyik filozófiai irányhoz tartozik.

A görög filozófiát pedig Szokratesz egészen új alapra vetette, midőn az ember anyárára fordította a figyelmet s erkölcsi önismeretre tanított.

Az egyén megizmosodik s önállóvá lesz azzal, hogy a régi vallásos világnézettől elszakad.

A politikai elzülés is az egyén megizmosodását segíti elő. A grachusai zavarok s a provinciáknak ellenőrzés nélkül való lelketlen önző kormányzása kifejleszti az egyéni ambíció tulkapásait. Egyesek nagy befolyásra s ezzel hatalomra tesznek szert.

Cesár föllépése a köztársaság bukása, bár formái továbbra is fennmaradnak s czime is megmarad.

Ugyanezt tapasztaljuk a társadalom terén. A régi vallás és vele együtt az egész erkölcsi világnézet elveszti tartalmát, csak a forma él tovább, mert az államvallást a törvény támogatja.

Ebben az állapotban találja a római birodalmat a keresztyénség, mely egy új világnézetet teremt, egy olyan világnézetet, mely a régi görög-római világnézettel homlokegyenest ellenkezik.

A keresztyénség isten eszméje az egyének szol. Vallása az egyének istenhez való viszonyát vizsgálja, határozza meg.

Az állam helyét az isten országa foglalja el és ebben minden egyes ember egy külön önálló egész. (Az erkölcsi tudat szabadsága s szabad önálló egyénben: ez a keresztyénség alapfogalata.)

Az evangélium mindenkinek szól, tehát jó lehet mindenki, aki jó lenni akar. Magától az embertől függ, hogy milyenné lesz.

Ez a legmagasabb erkölcsi elv, de ebben egyszersmind a legteljesebben érvényesül az egyén.

Maga az összefoglaló principium is, a miben a keresztyénség egyénei egy testvérek-ből álló családja lesznek, olyan természetű, amit egyetlen ember is a maga teljességében fogadhat magába: ez a szeretet.

A szeretete, mint hivatást, mint életelvet az ó-világ nem ismerte.

Azonban a keresztyénség csak az er-

kölcsi egyént formálta meg, még pedig egy ideális jövő, az isten országa számára. Egy ilyen egyénekből álló vallásos testületnek nincs érve semmi olyas iránt, a mit a profán élet foglalkozása hasznosnak s egy elmúlt kor izlése szépnek, kívánatosnak tartott.

A keresztyénség, úgy amint magát az elernyedő római társadalomba beleplántálta, hatástalan s fejlődésre képtelenné tette az egész görög-római költészetet azzal, hogy kizárta magából, de helyette mást adt: nem tudott. Egész költészetét istent dicsőítő hymnuszokból állott, ezt is a zsidóktól örökölte az ó-testamentomi zsoltárokból. Az első keresztyénség egész költészetnélküli társadalom. — Hogy a régi világnézet költői termékei megmaradtak, ez csak annak köszönhető, hogy a pogány társadalom még sokáig fentartotta magát a keresztyénség mellett.

De ez a pogány társadalom, éppen az említett hatások következtében már elsatnyult. A görög szellem hanyatlásával idegen hatások fogad el a társadalom. Közönsége már nem tudott gyönyörködni a régi költészet fenséges termékeiben, mert a hozzá való értelem megingott hittől kiveszett belőle. Laza erkölcsihez jobban illettek azok az érzékcsiklandó idegizgató mesék, melyeket keletből, legközelebb a perzsáktól kapott s melyek érzékies, kalandos prózai elbeszélések voltak. Ilyeneket legelőször a miletusiak hoztak forgalomba, azért nevezik m i l e s i a k-nak.

Ezek fölül majdnem általános az aestetikusok közt az a vélemény, hogy kelet kalandos meséinek alapján perzsa minták után írták a görög és római írók ezeket a prózai elbeszéléseket, melyekből lassanként egy egész kis irodalom támadt s melyek mind Görögországban, mind Italiában hamar elterjedtek.

Ezeknek alapján aztán egyes írók több kaland összefűzése módjával nagyobb elbeszéléseket is formáltak.

Igy szólnak az aestetikusok, Én azonban bátorodom más véleményt formálni felőlük. Honnan van az hát, hogy a görög és latin írók, kik még a régi klasszikus iskolához tartoznak s a műszabályok elvonására nagy készséget tanúsítanak, ezeket a prózai elbeszéléseket nem tartják érdemeseknek arra, hogy klasszifikálják, nem tekintik sem külön műfajnak, sem nem sorozzák valamely műfaj osztályába?

Megengedem, hogy a keleti mesék hatása befolyással volt keletkezésükre; igazán azonban nem egyebek, mint a régi eposz elfajzásai, tehát a régi irodalom fattyuhajtásai.

Ez volt az elsatnyult pogányvilág utolsó irodalmi terméke.

A 3-ik és 4-ik század olvasó közönsége ebben gyönyörködött.

Folyt. köv.

Sebesy Bassett Wilmos

idegen nyelvek tanintézete, hölgyek és urak számára

Debreczen, Városi bérház, III. lépcső, I. emelet 6. szám.

Gyakorlati tanítása az

Angol, Franczia, Német és Olasz nyelveknek.

Kitűnően szervezett tanári-kar.

Allandó felügyelő a hölgyek számára.

Beiratások reggel 8 órától este 8 óráig.

Kivánatra prospectust küldök.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték cégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.